

# IN DE WAAGSCHAAL

WEEKBLAD onder redactie van Dr K. H. Miskotte (hoofdredacteur), Dr H. Berkhof, Dr A. J. Bronkhorst, Ds J. J. Buskes Jr, Ds R. Bijlsma, Ds F. J. Pop, H. M. van Randwijk, Dr P. J. Roscam Abbing, Ds J. van der Wiel en Joh. Winkler

Vaste medewerkers: Ds E. van Bruggen, Dr W. F. Dankbaar, Dr T. Dokter, Dr J. de Graaf, Dr G. A. van Klinkenberg, Ds K. H. Kroon, Ds J. A. van Nie, J. de Rek, Mr. G. H. Slotemaker de Bruine, Ds H. C. Touw, Dr J. M. van Veen, Ds Frits Kuiper, Dr J. D. P. Warners en Inne de Jong

Redactie-secretaris: Ds J. van der Wiel, Zunderdorp (post Nieuwendam), telefoon Schellingwoude 303 (K 2904).  
Postgiro t.n.v. „In de Waagschaal” 513611, Amsterdam.

Abonnementen en Advertentiën: Administratie „In de Waagschaal” Drukkerij „Amaco”, Egelantiersgracht 75, Amsterdam-C. Abonnementsprijs bij vooruitbetaling f 10,— per jaar, f 5.25 per half jaar en f 2.75 per kwartaal. — Losse nummers f 0.25.

## TWEE SCHRIJVERS OVER KARL BARTH

't Is meestal leerzaam, te lezen, wat mensen beweren over andere mensen, hun denkbeelden en hun werk. Dat feit vonden we dezer dagen opnieuw bevestigd bij de lectuur van twee pas-verschenen boeken, waarin de auteurs — terloops — over Karl Barth handelen.

In de juist uitgekomen 2de druk van Emil Lind's biografie van Albert Schweitzer vinden we op pag. 160 v.v. een kort hoofdstuk „De wegen van Schweitzer en Karl Barth”.

Daaraan ontleen we de volgende — voor ons gevoel ietwat gemakkelijke — zinnen:

„Voor alle gebieden van wetenschap is het recht van het vrije onderzoek erkend, en dient tot uitgangspunt”.

„Ook op het terrein der geschiedvorsching is vrij onderzoek geboden...”. „...en sedert het begin onzer eeuw is ook de naam van Schweitzer onverbreekbaar verbonden met het vrije onderzoek op het gebied der geschiedenis van het Christendom” — „en ieder terzake kundige wist sedert de uitgave van zijn *Leben Jesu-Forschung* dat hij het rationele zonder beding tot uitgangspunt nam”.

„Langzaam echter onstond een groepering van mannen, die meenden, dat zulk een vrij onderzoek alle fundering aan het Christendom onttrok en de kerk onmogelijk zou maken.

Aan de spits van hen, die deze opvattingen huldigen, staat Karl Barth.

Ten einde het Evangelie en de kerk hoog te houden, begeerden zij een nieuwe band met de Heilige Schrift, die aan elke critiek onttrokken moest

worden en, als in de jaren der Lutherse orthodoxie, als onaantastbare goddelijke openbaring de grondslag van alle theologische navorsing zou moeten zijn.

Nu is het ongetwijfeld juist, dat de kerken der Hervorming bij het vrije onderzoek in de gevaarlijke positie dreigen te komen, dat op zekere dag alles de vraag wordt, alles op losse schroeven zal komen te staan. Voor de tweesprong gekomen: waarheid in het onderzoek, of hooghouden van de Christelijke leer en de kerk, hebben de mannen van de tweede groep het laatste gekozen”. En tenslotte:

„Schweitzer is nu de voorvechter voor de Rede en haar vrijheid, ook in religieus opzicht”.

We vragen maar niet, wat we hebben te verstaan onder de Rede „ook in religieus opzicht”, doch citeren nog wel even de binnenzijde van het stofomslag van Lind's boek, waar een enthousiaste brief van Schweitzer aan de auteur wordt aangehaald: „Niemand kan zo over mij schrijven als jij, omdat je mij zo goed kent en begrijpt”.

Toen grepen we maar naar een ander werk uit de stapel op ons bureau en moesten constateren, dat „Een vaste burcht” „Vertelboek der kerkgeschiedenis” van de romanschrijver K. Norel een qua opzet ouderwets en qua visie Gereformeerd boek is. In 25 hoofdstukken met samen 135 bladzijden huppelt de auteur door de Kerkgeschiedenis heen, aanvangende op de Pinksterdag en arriverend bij „De Nederlandse Kerk onder de verlichting”. Dan volgen twee capita

over de Afscheiding en, na „Het modernisme in de Herv. kerk” één over „De Doleantie”, één over „De Vrije Universiteit”; één over „De Gereformeerde Kerken”. één over „De Nederlandse Kerken onder de Duitse overheersing” en zelfs één over de „Scheuring in de Geref. Kerken” (H.V. en Art. 31). Eerst dan wordt 't tijd, opnieuw om te zien naar „De Hervormde Kerk na 1886”. En als dat allemaal „behandeld” en „besproken” is resteren de slotcapita over „De Zending”, „De Barmhertigheid” (Inw. Zending), „Gerechtigheid” (klassenstrijd, vakbeweging), „De Roomse Kerk in de moderne tijd” en „Enkele sekten”. Dat is dus allemaal precies zoals het, mutatis mutandis, ook al gedaan werd door de oude Van der Mast in 1906 — hoewel toen heel wat beter en grondiger!

We zijn dus niet erg gelukkig met dit boek van bijna negen gulden en zouden nu eindelijk wel eens een populair en sappig geschreven continue historie onzer Ned. Herv. Kerk sinds de 16de eeuw willen zien.

Erg aardig vonden we, in 't hoofdstuk „De Hervormde Kerk na 1886” het volgende:

„Het Kerkbesef was zeer versterkt, en er ontplooidde zich een zeer verheugende activiteit, maar (!) terwijl voorheen allerlei arbeid, die op het terrein der kerk lag, aan particulieren was overgelaten, tot zending en evangelisatie toe, kwam er nu een neiging tot kerkelijk imperialisme, waarbij alles op de kerk betrokken werd, ook de school, ook het maatschappelijk leven. En hier-

tegenover werd onder invloed van de theologie van Barth, die leerde dat Gods gebod „eenmalig” was en er van het onderhouden van in de Bijbel gegeven ordeningen feitelijk geen sprake kon zijn, een minder gunstig oordeel geveld over Christelijke verenigingsarbeid, bijvoorbeeld op het gebied van politiek en vakbeweging.

Dit alles leidde ertoe dat de verhouding tussen gereformeerden en hervormden moeilijker werd inplaats van beter. Waar men al kerkelijk gescheiden was daar had de band van het geloof toch dikwijls sterk getrokken en was veel gemeenschappelijk werk gedaan in allerlei verenigingen. Nu de Hervormde kerk een deel van dat werk kerkelijk ging maken en anderszids veel Christelijk verenigingswerk gesteld werd onder de banvloek van Barth werd deze samenwerking op menig punt gebroken.” En:

„Wel was er onderlinge toenadering tussen een deel van de confessionelen, de ethischen en de rechts-modernen onder invloed van de theologie van Barth. Voor velen werden de oude tegenstellingen zelfs opgelost in hetgeen zij noemden een eenvoudig bijbels Christendom, doch dat door anderen als Barthianisme werd bestempeld en waartegen de gereformeerden zeer ernstige bezwaren hadden.” En de klap op de vuurpijl:

„Zo zijn de kansen op herstel van de eenheid der kerken van de reformatie in Nederland halfweg de twintigste eeuw helaas niet groot”.

Natuurlijk — zo moeten we na deze citaten wel concluderen — dank zij Barth!

P. H. Muller.